

FACTSHEET ERFGOEDINSTELLINGEN

HOE HELP JE IMMATERIEEL ERFGOED TE BESCHERMEN?

**Niet bevriezen, niet doodknuffelen,
maar in het zonnetje zetten!**

Het is duidelijk: we moeten zuinig zijn op ons immaterieel erfgoed. Hoe help je bij het beschermen? En: hoe bescherm je iets dat leeft?

NIET BEVRIEZEN

Met 'beschermen' bedoelt UNESCO uitdrukkelijk niet 'bevriezen'. Bevriezen staat gelijk aan dood, stilstand. Immaterieel erfgoed leeft juist, is nooit af. Elke generatie wil het aanpassen aan de nieuwe tijd en er een eigen betekenis aan geven. De dragers van het immaterieel erfgoed zijn zélf verantwoordelijk voor de zorg ervoor en vernieuwing door de tijd.

NIET MUSEALISEREN

Voorkom dat erfgoed wordt gemusealiseerd of gefolkloriseerd. Tradities moeten gewoon blijven waar ze zijn: in de samenleving. Zo behouden ze hun levendigheid. De verantwoordelijkheid ligt uitdrukkelijk niet – zoals bij andere vormen van erfgoed – bij musea of erfgoedorganisaties, maar waar hij hoort: bij de mensen die zich inzetten voor het beheer en behoud van hun levende traditie.

NIET COMMERCIALISEREN

Het is niet de bedoeling dat commerciële partijen immaterieel erfgoed gaan uitbuiten. Natuurlijk is met immaterieel erfgoed ook geld gemoeid, denk bijvoorbeeld aan ambachten of festivals. Maar dat geld is bedoeld voor de traditiedragers om hun immaterieel erfgoed te verwezenlijken.

WAT DAN WEL?

Het zijn in de eerste plaats de gemeenschappen zélf die zorgdragen voor hun eigen erfgoed. Toch kun je als direct of indirect betrokkene de traditiedragers of gemeenschappen helpen. Wijs ze bijvoorbeeld op het bestaan van de Nationale Inventaris Immaterieel Cultureel Erfgoed in Nederland en op www.immaterieelerfgoed.nl.

VOORDELEN EN TIPS VOOR BORGING

Wat kun je doen als museum of erfgoedorganisatie?

Met het ondertekenen van het UNESCO-verdrag is er een hele nieuwe tak van erfgoed bijgekomen waar heel veel mensen bij betrokken zijn. Ook voor erfgoedorganisaties ligt hier een taak. De voordelen en tips op een rij.

VOORDELEN

VERRASSENDE, ACTUELE ONDERWERPEN

Immaterieel erfgoed geeft een nieuwe dimensie aan erfgoed: het is erfgoed van nu met mensen die het nu koesteren. De liefde en kennis zijn er nog; het is dus niet alleen iets uit het verleden. Immaterieel erfgoed verbindt verleden, heden en toekomst met elkaar. Het geeft musea de kans om verrassende, actuele thema's met nooit tentoongestelde voorwerpen met aansprekende verhalen en herinneringen te exposeren.

NIEUWE AANPAK

Het zichtbaar maken van immaterieel erfgoed inspireert ook tot een nieuwe aanpak. Het gaat niet alleen om voorwerpen en de verhalen erachter, het gaat om mensen en hun erfgoed. De aanpak is daarom anders dan bij materieel erfgoed. Het gaat er niet om wat je als professional belangrijk vindt, het gaat er om hoe je samen met en in dienst van de traditiedragers een steentje kunt bijdragen aan het borgen van hun geliefde immaterieel erfgoed.

NIEUWE INFORMATIE

Immaterieel erfgoed bevat veel interessante nieuwe informatie waar je als museum of erfgoedorganisatie mee aan de slag kunt.

Het geeft inzicht in het de dynamiek van het dagelijks leven van mensen vroeger en nu, en in zaken die vaak niet in musea en archieven bewaard zijn gebleven.

ENTHOUSIASTE AMBASSADEURS

Naast veel nieuwe informatie brengt immaterieel erfgoed de erfgoedinstellingen ook een nieuwe doelgroep: de dragers van immaterieel erfgoed. Mensen die er zelf heel trots op zijn en die hun familie, vrienden en kennissen meenemen. Betere ambassadeurs kun je niet hebben!

NIEUWE PLEKKEN

Immaterieel erfgoed biedt bovendien een mooie kans je als museum buiten de museummuren te profileren. Bijvoorbeeld in een processiepark of tijdens een festival of ambachtenatelier. Zo leg je nieuwe verbindingen met de samenleving.

TIPS VOOR ERFGOEDINSTELLINGEN

TIP 1. MAAK TENTOONSTELLINGEN SÁMEN MET TRADITIEDRAGERS

Maak immaterieel erfgoed zichtbaar door samen met de traditiedragers een tentoonstelling te maken. Gebruik hun liefde, verhalen, kennis en ervaringen. Gebruik hun voorwerpen die bijvoorbeeld na de tentoonstelling weer terug naar de eigenaar gaan. Je hoeft niet alles in depot te hebben. Experimenteer met een dynamische, tijdelijke collectie. Nodig ambachtslieden uit om in het museum te werken.

TIP 2. ONTWIKKEL SAMEN MET DE TRADITIEDRAGERS EDUCATIEF MATERIAAL

Door educatief materiaal te ontwikkelen, geef je diepgang en een kader aan immaterieel erfgoed. Zo kunnen erfgoedgemeenschappen kennis overdragen aan de huidige generatie en aan nieuwe generaties.

TIP 3. ADVISEER IN HET BEWAREN VAN WAARDEVOLLE OBJECTEN

Musea zijn experts op het gebied van conserveren van waardevolle objecten. Stel deze expertise ter beschikking aan traditiedragers en adviseer ze over het bewaren van objecten die van belang zijn voor hun traditie.

TIP 4. HELP MET ARCHIVEREN

Als archief kun je lokale erfgoedgemeenschappen adviseren en hen helpen met het documenteren en archiveren van hun tradities. Help ze ook met het deponeren van hun archieven. In geen enkel archief mag in de toekomst de geschiedenis van (lokale) tradities ontbreken!

TIP 5. HELP BIJ HET UITZOEKEN VAN DE HISTORIE

Als historische vereniging weet je als geen ander wat zich afspeelt in je omgeving. Neem het voortouw in het in kaart brengen van het immaterieel erfgoed in je gemeente of regio. Help bij het samen uitzoeken van de historie van de traditie en hoe die in de loop der tijd is veranderd. Of zet een *oral history*-project op naar de herinneringen en ervaringen van de oudere traditiedragers.